

Haridus- ja
Teadusministeerium

Õppimiskohustusliku õpilase õpitee Eesti ja välisriigi haridussüsteemi vahel: juhend koolidele ja kohalikele omavalitsustele

Tartu 2026

Sisukord

SISSEJUHATUS JA MÕISTED 4

PEAMISED PÕHIMÕTTED ÕPILASTE VASTUVÕTUL 6

ÕPPIMISKOHUSTUS JA VÄLISRIIGIS ÕPPIMINE 7

VÄLISRIIGIST VÕI RAHVUSVAHELISELT ÕPPEKAVALT TULNUD ÕPILASTE VASTUVÕTT KOOLI 8

Põhikoolis 8

Gümnaasiumis ja kutseõppeasutuses 8

Riiklikud õppekavad ja võrdlus välisriigi või rahvusvahelise õppekavaga 10

EESTI ÕPILASED VÄLISRIIGI HARIDUSSÜSTEEMIS 11

Põhi-, kesk-, kutse- või kutsekeskhariduse omandamine välisriigis 11

Eritingimustel koduõpe 12

Pikemad õpiränded (nt Erasmus+, YFU jne) 12

Õpiränne põhikoolis 13

Õpiränne gümnaasiumis 14

Õpiränne kutseõppeasutuses 14

NIMEKIRI KAALUMISKOHTADEST KOOLILE JUHENDIS NIMETATUD JUHTUMITE PUHUL 15

JOONISED: LÜHIKESED TEGEVUSJUHISED KOOLIDELE JA KOVIDELE 16

Kogumiku eesmärk on koondada juhendmaterjal, mis toetab koole õppe korraldamisel õpilastele, kelle õpitee kulgeb Eesti ja välisriigi või Eesti riikliku ja rahvusvahelise õppekava vahel.

©2026 Haridus- ja Teadusministeeriumi kesk- ja kutsehariduse osakond

Sissejuhatus ja mõisted

Juhend toetab koole olukordades, kus õppimiskohustuslik õpilane tuleb Eesti haridussüsteemi välisriigi õppeasutusest või rahvusvaheliselt õppekavalt, kandideerib gümnaasiumisse või kutseõppeasutusse pärast välisriigis õppimist, lahkub Eestist välisriiki õppima või õpirändesse, soovib jääda välisriigis viibimise ajal Eesti kooli nimekirja ja tekib küsimus koduõppe rakendamise ja õppimiskohustuse täitmise kohta.

Eesti Vabariigi haridusseadus ja põhikooli- ja gümnaasiumiseadus kirjeldavad põhimõtteid, mille alusel **on kõigil Eestis elavatel alla 18-aastastel lastel (v.a Eesti Vabariiki akrediteeritud välisriigi esindaja lastel ja rahvusvahelise organisatsiooni esindaja lastel) kohustus Eesti koolis õppida (õppimiskohustus**).

Välisriigist ja rahvusvahelistelt õppekavadelt tulnud õpilaste vastuvõtu alused on sätestatud ministri määrustes üldhariduskoolile ja kutseõppeasutusele.

Välisriiki suunduvate õpilaste õppe korral lähtutakse ka koduõppe ja haiglaõppe tingimustest ja korrast.

Mõisted

Ajutiselt välisriiki lahkuv õpilane – õpilane, kelle pere viibib välisriigis piiratud aja.

Eesti kooli tagasi pöörduv õpilane – õpilane, kes on varem õppinud Eesti koolis, vahepeal õppinud välisriigis ja naaseb Eesti haridussüsteemi.

Eritingimustel koduõpe – koduõppe erijuhtum lähetatud teenistuja lapsele, kes on Eesti kooli nimekirjas, kuid omandab ajutiselt välisriigi õppeasutuses sama taseme haridust.

Koduõpe välisriigis viibimise ajal – Eesti kooli õpilasele väljaspool kooliruume korraldatav õpe, mille puhul tuleb eristada, kas laps õpib samal ajal ka välisriigi koolis või mitte. Koduõppe määruse järgi mõistetakse koduõppena väljaspool kooliruume korraldatavat õpet.

Rahvusvaheliselt õppekavalt tulnud õpilane – õpilane, kes on õppinud Eestis või välisriigis IB, EB või mõne muu rahvusvahelise õppekava alusel ning soovib jätkata Eesti riikliku õppekava järgi.

VÕTA ehk varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine – protsess, mille käigus hinnatakse inimese varasemate õpingute, töökogemuse ja muu õppimise käigus omandatud teadmiste, oskuste ja pädevuste vastavust õppekava õpiväljunditele ning vastavuse korral arvestatakse neid õppekava täitmisel. Üldhariduses on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses mitteformaalõppes ja teises haridusasutuses omandatu arvestamise alused.

Välisriigist tulnud õpilane – õpilane, kes on seni õppinud teise riigi haridussüsteemis ja asub õppima Eesti koolis.

Õpiränne – õppimisega seotud ajutine liikumine teise riiki või teise õppekeskkonda, mille eesmärk on omandada teadmisi, oskusi, kogemusi või õpiväljundeid. Õpiränne võib toimuda

üldhariduses, kutsehariduses või muus õppevormis ning hõlmata näiteks õpilasvahetust, vahetusaastat, välisriigi koolis õppimist, praktikat, projektõpet või muud õppega seotud tegevust.

Õppimiskohustuslik õpilane või noor – Eestis elav laps või noor, kellel on seadusest tulenev kohustus õppida kuni 18-aastaseks saamiseni või kutsekesk-, kesk- või kutsehariduse omandamiseni.

Peamised põhimõtted õpilaste vastuvõtul

- Nii Eesti kooli tagasi pöörduvate õpilaste kui ka Eestisse püsivalt elama asuvate välisriigist tulnud õpilaste puhul on eelistatud, et nad asuvad õppima **Eesti koolis riikliku õppekava alusel.**

- Rahvusvahelised õppekavad (*International Baccalaureate* ja *European Baccalaureate*) on mõeldud eelkõige neile peredele, kes peavad vanemate töö tõttu tihti asukohariiki vahetama (nt diplomaadid, tegevväelased, rahvusvaheliste organisatsioonide töötajad jne).

- Eesti koolidel on kohustus võtta vastu ka välisriigist tulnud õpilasi, toetades neid vajadusel individuaalse õppekavaga.

- Gümnaasiumi- ja kutseõppeasutuse **vastuvõtu korras tuleb kehtestada tingimused ka välisriigist tulnud või rahvusvahelise õppekava lõpetanud õpilaste vastuvõtuks**. Kuna välisriigis või rahvusvahelisel õppekaval võib õppetöö kesta kauem, on soovitatav kehtestada kooli vastuvõtukorras ka erand nende õpilaste vastuvõtu ajakava kohta.

Õppimiskohustus ja välisriigis õppimine

Alates 1. septembrist 2025 kehtib **õppimiskohustus kõigile Eestis elavatele lastele, sealhulgas välisriigi kodakondsusega ja määratlemata kodakondsusega lastele**, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks. Lapsel on õppimiskohustus 18-aastaseks saamiseni või kutsekesk-, kesk- või kutsehariduse omandamiseni. **Kõik Eestisse elama asunud alla 18-aastased lapsed (v.a Eesti Vabariiki akrediteeritud välisriigi esindaja lapsed ja rahvusvahelise organisatsiooni esindaja lapsed) peavad täitma õppimiskohustust Eesti koolis.**[1] Kui õpilane osaleb või soovib osaleda välisriigi (veebi)õppes, ei vabasta see teda õppimiskohustuse täitmisest Eestis.

Kui laps asub elama välisriiki ja alustab seal õpinguid välisriigi õppeasutuses, tuleb koolil koostöös vanema või seadusliku esindajaga hinnata, kas õpilane lahkub välisriiki ajutiselt või püsivalt ning kas laps omandab välisriigis sama või järgmist haridustaset. Kui õpilane läheb välisriiki piisavalt pikaks ajaks, et seal omandada näiteks põhiharidus, keskharidus või kutseharidus, ei ole üldjuhul vaja korraldada talle samal ajal Eestis koduõpet. Sellisel juhul tuleb **vanemat nõustada, et kahe eri riigi õppekava samaaegne täies mahus läbimine võib tähendada õpilasele ebamõistlikku õppekoormust.**

VÄLISRIIKI ELAMA ASUMISEL LASUB INIMESEL KOHUSTUS HOOLITSEDA SELLE EEST, ET TEMA ELUKOHAANDMED RAHVASTIKUREGISTRIS VASTAKSID TEGELIKULE ELUKOHALE.

Kui tegemist on ajutiselt välisriiki lahkuva õpilasega, tuleb koolil koostöös vanema või seadusliku esindajaga hinnata, kas õpilane õpib välisriigi õppeasutuses, kas ta jääb Eesti kooli nimekirja ning kuidas tagatakse õpitee jätkumine.

Kui põhikooliõpilane viibib välisriigis, kuid ei õpi seal üheski õppeasutuses, ei saa välisriigis viibimist käsitada õppimiskohustuse täitmisena. Sellisel juhul saab Eesti koolis õppimise jätkumist kaaluda vanema taotlusel koduõppena, kui vanem esitab vastava taotluse ning kool saab veenduda, et õpe on sisuliselt korraldatud, õpitulemuste saavutamine on kavandatud ja nende saavutamist on võimalik kontrollida[2]. **Välisriigis viibimine iseenesest ei anna automaatset alust Eesti kooli nimekirjas olemiseks ilma tegeliku õppekorralduseta.**

Eraldi tuleb hinnata olukordi, kus õpilane osaleb **õpirändes, õpilasvahetuses või vahetusaastal**. Õpiränne võib toetada õppimiskohustuse täitmist, kui tegemist on sisulise õppimisega ning õpilase õpitee jätkumine on dokumenteeritud. Õpiränne ei ole siiski automaatselt koduõpe, koolist väljaarvamise alus ega Eesti õppekava täitmise asendus. Kool peab hindama, millises õppeasutuses või õppevormis õpilane õpirände ajal õpib, kuidas õppimine on tõendatud, milliseid õpitulemusi saab arvestada ja kuidas tagatakse õpitee jätkumine pärast õpirände lõppu.

[1] Eesti Vabariigi haridusseadus § 10[1] lõiked 2-3

[2] Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord § 5-8

Välisriigist või rahvusvaheliselt õppekavalt tulnud õpilaste vastuvõtt kooli

Põhikoolis

- **Eesti kooli tagasi pöörduv õpilane** võetakse üldjuhul vastu **sama kooli samasse klassi**, kus ta oleks, kui ta oleks õpinguid Eestis jätkanud. Kui õpilane soovib jätkata õpinguid samas koolis, võetakse ta vastu samasse klassi või paralleelklassi. Vajadusel ja kokkuleppel lapsevanematega saab määrata ka madalama klassi.[3]
- Vajadusel koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, et aidata tal saavutada Eesti põhikooli riikliku õppekava õpitulemusi.[4]
- Kui õpilane on õppinud Euroopa Koolis EB õppekava alusel, lähtutakse tema vastuvõtul klassi määramisel vastuvõtumääruse lõpus olevast võrdlustabelist.[5]
- Kui õpilane on õppinud IB õppes, siis PYP ja MYP programmide klassid vastavad enamasti põhikooliklassidele. PYP programm võib pakkuda ka eelkooliõpet.

Gümnaasiumis ja kutseõppeasutuses

- Kõigil põhiharidusega või sellele vastava haridustasemega õpilastel on õigus kandideerida gümnaasiumisse[6] ja kutseõppeasutusse[7].
- Õppeasutus hindab, kas õpilane on omandanud välisriigi või rahvusvahelisel õppekaval põhihariduse või sellele vastava haridustaseme[8]. Riikide haridussüsteemid on erinevad ning paljudes riikides puudub sarnane ühtse põhihariduse süsteem nagu Eestis. Hindamisel lähtutakse rahvusvahelisest ühtsest hariduse liigitusest (ISCED 2011, kasutusjuhend). Põhiharidusele vastab ISCED tase 2. Erinevate riikide haridussüsteemide võrdlemisel on abi nt OECD hariduse GPS-ist.
- Abiks eeskätt kutsehariduse puhul on Euroopa Kvalifikatsiooniraamistik ja Eesti kvalifikatsiooniraamistik. Kui õpilasel on kutsehariduse omandamine välismaal pooleli

[3] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord § 6 lõige 1

[4] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord § 6 lõige 3

[5] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord Võrdlustabel

[6] Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 27 lõige 3

[7] Kutseõppeasutuse seadus § 25 lõiked 1-2, 4

[8] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord § 3 lõige 3, Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu ja kutseõppeasutusest väljaarvamise kord § 5 lõige 4

jäänud, siis on võrdluseks asjakohane kasutada ka ISCED-F 2013 alusel sätestatud õppevaldkondade, -suundade ja õppekavarühmade loetelu kutsehariduss tandardi lisas 2.

- Erinevate riikide haridussüsteemide kohta jagab informatsiooni Eesti ENIC/NARIC keskus.

- Gümnaasiumi ja kutseõppeasutuse vastuvõtukorras tuleb sätestada vastuvõtutingimused ka õpilastele, kes ei ole põhiharidust omandanud Eesti põhikooli õppekava alusel[9]. Arvestada tuleb, et välisriigist või rahvusvaheliselt õppekavalt tulnud õpilastel ei ole kandideerimiseks ühtsete põhikooli lõpueksamite tulemusi. Vastuvõtutingimustes tuleb kirjeldada, kuidas teisendatakse õpilase poolt esitatavad andmed nii, et õpilase punktid saaks SAISis teistega võrreldavasse pingeritta kanda. Näiteks võib kool kehtestada, et teisendab välisriigist või rahvusvaheliselt õppekavalt tulnud õpilase eksamitulemuse (kui see on olemas) ühtse eksami tulemusega samale skaalale. Kool saab teha ka õpilasele sisseastumistesti, mis on nt mõne eelneva põhikooli ühtse eksami põhjal koostatud, ning selle tulemuse pingeritta panna. Samuti võib neile õpilastele vajadusel korraldada varasemalt õpitu hindamise näiteks vestluse, praktilise ülesande, õpimapi jmt kujul. Sellise hindamise eesmärk on välja selgitada õpilase tegelikud teadmised ja oskused.

- Välisriigist või rahvusvaheliselt õppekavalt tulnud õpilase õppetöö võib kesta veel ajal, kui toimuvad vastuvõtutegevused. Seetõttu on mõistlik kooli vastuvõtukorras kehtestada ka erand välisriigist või rahvusvaheliselt õppekavalt tulnud õpilaste vastuvõtu ajaliseks korraldamiseks.

  Näidissõnastus: „Kandidaadile, kes vastuvõtu ajal õpib välisriigi õppeasutuses või rahvusvahelisel õppekaval ning kelle vastuvõtu aluseks olev haridustase ei ole kooli vastuvõtmise ettepanekute kinnitamise ajaks veel lõpetatud, võib kool vastuvõtmise ettepaneku esitada tingimusel, et kandidaat esitab enne õppetöö algust dokumendi, mis tõendab põhihariduse või sellele vastava välisriigis omandatud hariduse omandamist. Kui dokumenti ettenähtud tähtajaks ei esitata või sellest ei nähtu vastuvõtmiseks nõutava haridustaseme omandamine, kaotab kooli vastuvõtmise ettepanek ja sellele antud kinnitus kehtivuse.“

- SAISi kannab vajalikud andmed kooli töötaja. Kui põhikooli lõpetamise andmeid (eksameid, aastahindeid) EHISes ei ole, siis esitab õpilane vajalikud dokumendid otse kooli (kas digitaalselt või paberil)[10].

- Kui õpilase vastuvõtmisel või õppima asumisel selgub, et tal on omandamata osad põhikooli õpitulemused (nt välisriigist tulnud õpilaste puhul eesti keeles või mõnes muus õppeaines), pakub õppeasutus õpilasele täiendavat tuge ja juhendamist. Vajadusel tuleb koostada õpilasele individuaalne õppekava[11].

---

[9] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord § 2 lõige 1, Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu ja kutseõppeasutusest väljaarvamise kord § 3 lõige 2

[10] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord § 3 lõige 3, Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu ja kutseõppeasutusest väljaarvamise kord § 5 lõige 4

[11] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord § 6 lõige 3

- Kui õpilane on juba varasemalt välisriigis õppinud kutse-, kutsekesk- või keskhariduses, saab soovi korral arvestada varasemalt õpitut sisseastumisel vastuvõtutingimuste täitmisel või õpingute käigus õppekava täitmisel. Kutsehariduses tuleb lähtuda VÕTA ehk varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise põhimõtetest[12], mis on reguleeritud kutsehariduss tandardis, ja iga kooli õppekorralduseeskirjas toodud VÕTA tingimustest ja korrast. Üldhariduses on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses mitteformaalõppes ja teises haridusasutuses omandatu arvestamise alused.

Riiklikud õppekavad ja võrdlus välisriigi või rahvusvahelise õppekavaga

Õpilase vastuvõtu järel tuleb koolil hinnata, kuidas õpilase senine õppimine suhestub Eesti riikliku õppekava õpitulemustega, kuid eesmärk ei ole mehhaaniline üks-ühele võrdlus iga teema kaupa. NB! Eesti riiklikud õppekavad sätestavad kooliastme õpitulemused, mille järjestus klassiti võib koolides erineda.

Oluline on analüüsida:

- millise klassi/kooliastme õpitulemused on õpilasel juba omandatud;
- millistes õppeainetes või valdkondades võib olla lünki;
- millist tuge vajab õpilane eesti õppekeelega, eesti keele kui teise keelega või teiste ainetega kohanemisel;
- kas vajalik on individuaalne õppekava.

[12] Kutseharidusstandard § 27-30

Eesti õpilased välisriigi haridussüsteemis

Põhi-, kesk-, kutse- või kutsekeskhariduse omandamine välisriigis

Välisriigis viibimise ajal võib koduõppe küsimus tekkida eeskätt kahel juhul: vanema taotlusel koduõppena, kui laps välisriigi õppeasutuses ei õpi, või eritingimustel koduõppena, kui laps kuulub lähetatud teenistuja lapse erandi alla.

Kui õpilane läheb õppima välisriiki piisavalt pikaks ajaks, et lõpetada seal järgmine haridustase (nt omandada põhi- või keskharidus), ei ole üldjuhul tarvis vormistada õpilast koduõppele Eestis. Õpilast ja lapsevanemat tuleks nõustada õppekoormuse osas, mis õpilasele langeb, kui ta läbib korraga kaht erinevat õppekava. Erilise lisapinge võib tekitada veel lõpetamise tingimuste täitmine, nt lõpueksamite või riigieksamite sooritamine.

Välisriiki elama asumisel lasub inimesel kohustus hoolitseda selle eest, et tema elukohaandmed rahvastikuregistris vastaksid tegelikule elukohale. Välisriiki elama asumisel tuleb esitada välisriigi elukoha andmed ühe kuu jooksul. Andmed saab esitada kas e-rahvastikuregistris, Eesti välisesindusele või oma viimase Eesti elukoha järgsele kohalikule omavalitsusele. Siseministeeriumi juhend elukohateate esitamise kohta - Elukohateate esitamine | Siseministeerium.

Kui lapsele registreeritakse uus elukoht välisriigis, siis tuleb lapsevanemal esitada koolile taotlus või välisriigi õppeasutuse, kuhu õpilane õppima asus, kirjalik teatis, mille alusel saab kool õpilase nimekirjast välja arvata[13]. Õpilase elukoha andmed tuleb õpilase seaduslikul esindajal esitada ka kohalikule omavalitsusele.

Koduõpe vanema soovil võib olla vajalik ja sobiv juhul, kui laps viibib ajutiselt välisriigis, kuid seal koolis ei käi. Selliseid juhtumeid võib ette tulla, kui laps ei õpi välisriigi õppeasutuses, kuid vanem soovib ja suudab korraldada lapse õppe Eesti kooli õppekava alusel. Sellisel juhul ei ole välisriigis viibimine iseenesest koduõppe alus; kool peab hindama, kas koduõpe on lapse parimates huvides, kas vanemal on võimekus õpet korraldada ning kas õpitulemuste saavutamist saab regulaarselt kontrollida.[14]

Välisriigis viibimine iseenesest ei vabasta õpilast õppimiskohustusest ega anna automaatset alust Eesti kooli nimekirjas olemiseks ilma tegeliku õppekorralduseta.

[13] Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord § 7 lõige 3

[14] Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord § 5-8

Eritingimustel koduõpe

Eritingimustel koduõpet saab rakendada õpilasele, kes on **Eesti kooli nimekirjas**, aga viibib ajutiselt välisriigis koos vanemaga, kes on seal **Eesti välisesinduse lähetuses** või **pikaajalises välislähetuses avaliku teenistuse seaduse alusel**[15].

Laps õpib välisriigis sealses õppeasutuses ja omandab seal ajutiselt sama taseme haridust, näiteks põhiharidust või keskharidust. Eesti kooli roll ei ole sellisel juhul dubleerida kogu välisriigi kooli õpet. Eesti kool saab koostada individuaalse õppekava ainult nende ainete ja teemade jaoks, mida välisriigi kooli õppekavas ei ole, kuid mis on Eesti õppekava seisukohalt vajalikud[16]. Näiteks võivad need olla eesti keel, Eesti ajalugu, Eesti ühiskonda puudutavad teemad või muud Eesti õppekavaga seotud osad, mida välisriigi koolis ei õpetata.

Kool peab võimaldama lapsele tasuta vähemalt individuaalse õppekava läbimiseks vajaliku õppekirjanduse, näiteks õpikud, tööraamatud, töövihikud, töölehed ja muu vajaliku materjali. Kuna laps viibib välisriigis, korraldatakse suhtlus kooli, õpilase ja vanema vahel sobivate digivahendite abil.[17]

Kui laps ei jõua välisriigis viibimise ajal talle koostatud individuaalset õppekava täielikult läbida, siis võib kool lapse Eestisse naasmisel vajaduse korral koostada talle uue individuaalse õppekava, et tegemata jäänud või omandamata osad järele aidata.[18]

Pikemad õpiränded (nt Erasmus+, YFU jne)

Õpiränne on **õppimisega seotud ajutine liikumine teise riiki või teise õppekeskkonda**, mille eesmärk on omandada teadmisi, oskusi, kogemusi või õpiväljundeid. Õpiränne võib toimuda üldhariduses, kutsehariduses või muus õppevormis ning hõlmata näiteks õpilasvahetust, vahetusaastat, välisriigi koolis õppimist, praktikat, projektõpet või muud õppega seotud tegevust.

Õpirände puhul tuleb koolil hinnata, kas õpilane jääb Eesti kooli nimekirja, kuidas on tagatud õpilase õpitee jätkuvus, milliseid õpitulemusi saab Eesti õppekava täitmisel arvestada ning kas õpiränne, sh õpilasvahetus toetab õppimiskohustuse täitmist. Õpirännet ei käsitata automaatselt koduõppena ega koolist väljaarvamise alusena; otsus sõltub õpilase konkreetsest õppekorraldusest, vahetuse kestusest, vastuvõtva õppeasutuse rollist ja õpilase edasisest õpiteest.

Kui õpilane on õppimiskohustuslik, peab õpirände ajal olema selge, millises õppeasutuses või õppevormis ta õpib, kuidas õppimine on tõendatud ning kuidas tagatakse õpitee jätkumine pärast vahetuse lõppu. Põhikooli lõpetanud, kuid alla 18-aastase noore puhul ei saa vahetusaastat

---

[15] Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord § 9

[16] Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord § 9 lõige 3

[17] Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord § 9 lõige 3

[18] Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord § 9 lõige 4

käsitada õppimiskohustuse täitmisena üksnes seetõttu, et noor viibib välisriigis või osaleb kultuurivahetuses. Vajalik on hinnata, kas tegevus on sisuliselt õpe ja kas see võimaldab jätkata haridusteed kesk-, kutse- või kutsekeskhariduse omandamise suunas. Enne õpilase õpirändele suundumist tuleks õpilasel kooliga kokku leppida, millised on välisriigis saavutatavad õpitulemused, mida saab Eestis õppekava täitmisel arvesse võtta.

Kui õpiränne toimub vahetult pärast põhikooli lõpetamist, siis on õppimiskohustusliku õpilase puhul kaks varianti:

1. Õpilane kandideerib ja astub sisse järgmisse õppeasutusse (nt gümnaasiumisse) kohe pärast põhikooli lõpetamist. Kui õpilane on kooli vastu võetud, märgib kool õpilase õppeaasta alguses koolist lahkunuks põhjusega "Lahkus välismaale". Et õpilane jääks siiski kooli nimekirja, tuleb ta seejärel lisada uuesti õppima vastavasse õppevormi – eksternõpesse. Õpilasega tuleks eelnevalt kokku leppida, milliseid õppeaineid ta välisriigis viibides eksternina läbib. Tegemist võib olla ka kursustega, mille õpilane kannab n-ö VÕTA[19] raames üle. Õpilase välisriigist naasmisel lisatakse õpilane uuesti õppima.

2. Õpilane ei kandideeri pärast põhikooli järgmisele haridustasemele Eestis. Õpilane õpib planeeritud aja (nt ühe õppeaasta) välisriigis, läbimata samal ajal õppekava Eesti koolis. Sellisel juhul toimub õppimiskohustuse täitmine vastavalt välisriigis kehtestatud seadustele. Kindlasti tuleb sellisel juhul esitada kohalikule omavalitsusele Eestis elukohateade[20] ja uurida välisriigi ametiasutustelt sealse hariduskorralduse ning ravikindlustuse võimaluste kohta. Selline õppekorraldus on eelkõige soovitatud juhul, kui õpilane plaanib välisriigis õppida kauem, nt keskhariduse omandamiseni.

Õpiränne põhikoolis

Kui õpilane õpib õpirände ajal välisriigi koolis, tuleb Eesti koolil hinnata, millises ulatuses saab välisriigis toimunud õppimist arvestada Eesti õppekava täitmisel ning millistes õppeainetes või teemades on pärast naasmist vaja tuge või tasandamist. Eraldi tähelepanu võivad vajada

- eesti keel;
- kirjandus;
- Eesti ajalugu;
- ühiskonnaõpetuse Eesti-spetsiifilised teemad;
- matemaatika, kui õppeteemade järjestus erineb;
- loodusained, kui teemade jaotus on teistsugune;

[19] Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 17 lg 4

[20] Rahvastikuregistri seadus § 80

- võõrkeeled, kui õpilase keeleõpe välisriigis ei vasta Eesti kooli A- või B-võõrkeele õpiteele.

Põhikooliõpilase õpirände puhul võib individuaalne õppekava olla vajalik eeskätt kahel juhul:

- enne õpirännet: et kokku leppida, mida õpilane õpib välisriigis ja mida peab Eesti kooliga seoses tegema;
- pärast naasmist, et tasandada olulised õpilüngad või toetada jätkamist sobivas klassis.

Õpiränne gümnaasiumis

Mida hiljem gümnaasiumiastmes õpiränne toimub, seda olulisem on hinnata, kas õpilasel on võimalik täita ette nähtud ajaga Eesti gümnaasiumi lõpetamise tingimused.

Kool peab hindama:

- milliseid kursusi või õppeaineid õpilane välisriigis läbib või läbis;
- millised õpitulemused saavutati;
- millised kohustuslikud kursused jäävad või jäid läbimata;
- kas õpilane peab osa kursusi läbima enne vahetust, vahetuse ajal iseseisvalt või pärast naasmist.

Õpiränne kutseõppeasutuses

Enne õpirännet lepitakse kokku:

- millise õppekava või mooduliga õpiränne seostub;
- milliseid õpiväljundeid välisriigis saavutatakse;
- kas tegemist on koolipõhise õppe, töökohapõhise õppe või praktikaga;
- kuidas tõendatakse õpiväljundite saavutamist;
- kes hindab tulemusi;
- kas õpirändel õpitavat saab VÕTAga arvestada õppekava täitmiseks.

Nimekiri kaalumiskohtadest koolile juhendis nimetatud juhtumite puhul

- Mis on õpilase senine õpitee?
- Millised dokumendid seda tõendavad?
- Millist otsust koolilt oodatakse?
- Milline õiguslik alus sellele otsusele kohaldub?
- Kas õpilane on õppimiskohustuslik?
- Kas õpilase õpitee jätkub sisuliselt?
- Kas on vaja hinnata õpilase teadmisi, oskusi või toevajadust?
- Kas on vaja individuaalset õppekava?
- Kas otsus võib põhjustada topeltkoormust või õpitee katkemist?
- Kuidas otsus dokumenteeritakse ja millal see üle vaadatakse?

Joonised: Lühikesed tegevusjuhised koolidele ja KOVidele

1. Õppimiskohustuslik õpilane saabub välisriigist või rahvusvaheliselt õppekavalt Eestisse

Mida peavad arvestama kool ja KOV?

Lähtesituatsioon: õpilane tuleb Eestisse välisriigi õppeasutusest või IB/EB vm rahvusvaheliselt õppekavalt.

	KOOL	KOV
1 **Selgita lähteolukord**	Kogub info õpilase senise õpitee, dokumentide, vanuse, haridustaseme ja keeleoskuse kohta.	Selgitab, kas tegemist on Eestis elava õppimiskohustusliku lapse või noorega, ning vajadusel toetab pere suunamist sobiva õppeasutuse leidmisel. Selgitab, kas õpilane tuleb põhikooli, kandideerib gümnaasiumisse või kutseõppeasutusse.
2 **Leia sobiv õppekoht**	Põhikoolis määrab sobiva klassi. Gümnaasiumis või kutseõppeasutuses hindab lähtudes ISCEDist, kas õpilasel on põhiharidus või sellele vastav haridustase, ning rakendab vastuvõtutingimusi. Arvestab, et IB MYP lõpetamistingimused on tunnustatavad ja ei vaja üle hindamist või Eesti tingimustega asendamist.	Tagab, et õppimiskohustuslik noor ei jääks õppekohata, ning teeb vajadusel koostööd kooli ja perega.
3 **Hinda õpitut ja tuge**	Analüüsib õpilase lähtetaset kooli õppekava eesmärkide ja õpitulemustega. Selgitab võimalikud lüngad, eesti keele toe vajaduse, muud tugivajadused ning individuaalse õppekava vajaduse.	Arvestab, et õppimiskohustuse täitmine peab algama või jätkuma viivituseta, ning teeb vajadusel selle tagamiseks koostööd oma piirkonna haridus- ja noorsootöö asutustega.
4 **Tee otsused ja vormista**	Võtab õpilase vastu, vormistab vajalikud otsused ja kokkulepped, sisestab vajalikud andmed EHISesse ning lepib kokku õppimise korralduses ja õppijale pakutavas toes.	Seirab, et õppimiskohustuslik laps või noor oleks haridussüsteemis.
5 **Toeta kohanemist**	Korraldab kohanemist toetava õppe, jälgib õpingute edenemist ja vajadusel muudab tugimeetmeid või individuaalset õppekava, et integreerida õppija kooli.	Hoiab vajadusel ühendust pere ja kooliga ning toetab õppimiskohustuse täitmist.

Eesmärk: õpilane saab kiiresti sobiva õppekoha, vajaliku toe ja selge õpitee Eestis.

2. Õppimiskohustuslik Eesti õpilane läheb õppima ajutiselt välisriiki

Mida peavad arvestama kool ja KOV?

Lähtesituatsioon: õpilane läheb perega ajutiselt välisriiki õppima (välja arvatud õpiränded ja õpilasvahetused).

	KOOL	KOV
1 **Selgita plaan**	Arutab perega läbi, kui kauaks õpilane lahkub, kus ta õpib ja kas ta jääb Eesti kooli nimekirja. Hindab, kuidas on tagatud õpitee jätkumine.	Kui õpilase elukoht on jätkuvalt Eestis, arvestab õppimiskohustuse jätkumisega ning teeb vajadusel koostööd kooli ja perega.
2 **Hinda õpitee korraldust**	Kui õpilane õpib välisriigi õppeasutuses, ei ole üldjuhul vaja läbida samal ajal täies mahus ka Eesti õppekava. Kui õpilane välisriigi koolis ei õpi, saab kaaluda koduõpet vanema taotlusel. Arvestab, et eritingimustel koduõpe on erand lähetatud teenistuja lapsele. Koolil on õigus välisriigis õpitut üle kanda.	Arvestab, et ilma tegeliku õppekorralduseta ei ole õppimiskohustuse täitmine tagatud, ning juhib vajadusel sellele tähelepanu.
3 **Lepi kokku õppimise korraldus ja tulemused**	Enne lahkumist lepib kokku, mida saab välisriigis õpitust arvestada, kuidas õppimist tõendatakse ja kas vaja on individuaalset õppekava.	Toetab vajadusel infovahetust ja koostööd, et õpilase õpitee oleks sujuv ega katkeks.
4 **Õppe ajal**	Kui õpilane on koduõppel, hoiab kokkulepitud ulatuses ja viisil ühendust, jälgib kokku lepitud õppekorralduse toimimist.	Kui tekivad probleemid õppimiskohustuse täitmisega, teeb vajadusel koostööd kooli ja perega lahenduse leidmiseks.
5 **Pärast naasmist**	Hindab välisriigis õpitut, selgitab võimalikud lüngad, pakub tuge ning vajadusel muudab individuaalset õppekava või muid kokkuleppeid.	Toetab vajadusel õppimiskohustuse sujuvat jätkumist Eestis.

Eesmärk: ajutine välisõpe on kooli, KOVi ja pere jaoks selgelt kokku lepitud ning õpilase õpitee ei katke.

3. Õppimiskohustuslik Eesti õpilane läheb püsivalt elama ja õppima välisriiki

Mida tuleb tähele panna?

- Lähtesituatsioon: õpilane kolib perega välisriiki ja alustab seal õpinguid välisriigi õppeasutuses.

1 Õppimine välisriigis	Kui õpilane kolib välisriiki, täidab ta koolikohustust või õppimiskohustust vastavalt selle riigi õigusaktidele ja õppekorraldusele.
2 Rahvastiku-registri andmed	Oluline on jälgida, et lapse elukohaandmed oleksid rahvastikuregistris õiged ja ajakohased.

- Eesmärk: õpilase õpitee jätkub välisriigis ning vajalikud andmed on korras.